

УДК 330.34:339.9:005.44

Власюк Т. М., к.е.н., доцент,
Рясненко О. П., здобувач освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІМПЕРАТИВ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Економічна стійкість визначає здатність економіки забезпечувати стабільність функціонування, адаптуватися до зовнішніх шоків, ефективно реагувати на кризові виклики та підтримувати довгострокову конкурентоспроможність у динамічному глобальному середовищі. Сучасний світовий економічний простір функціонує в умовах високої турбулентності, спричиненої геополітичними конфліктами, енергетичними кризами, трансформацією міжнародних ринків, цифровізацією, кліматичними змінами та посиленням глобальної конкуренції. У таких умовах економічна стійкість перетворюється на стратегічний імператив розвитку держав, міжнародних корпорацій та глобальних економічних систем [1; 2; 3].

Трансформація сучасної міжнародної економіки супроводжується зміною традиційних моделей розвитку. Високий рівень невизначеності та нестабільності формує потребу у переході до адаптивних моделей господарювання, орієнтованих на інноваційність, цифрову трансформацію, ресурсоефективність та сталий розвиток. У цьому контексті економічна стійкість розглядається не лише як здатність до збереження макроекономічної стабільності, а як комплексна характеристика економічної системи, що поєднує фінансову, енергетичну, інноваційну, технологічну, екологічну та соціальну компоненти.

Одним із ключових чинників забезпечення економічної стійкості є диверсифікація економіки та формування адаптивних моделей управління. Залежність від окремих ринків, ресурсів або секторів економіки значно підвищує рівень економічних ризиків і вразливість до глобальних кризових процесів. У сучасних умовах конкурентоспроможними стають економічні системи, здатні забезпечувати гнучкість виробничих процесів, швидку трансформацію бізнес-моделей та ефективне управління ризиками. Особливого значення набуває розвиток високотехнологічних секторів, інноваційних кластерів та цифрових платформ. Суттєвий вплив на формування економічної стійкості здійснює

цифрова трансформація. Так, цифровізація сприяє оптимізації використання ресурсів, розвитку інноваційних бізнес-моделей та інтеграції до глобальних цифрових ринків. Водночас технологічна залежність, кіберризика та цифрова нерівність формують нові виклики для економічної стійкості, що потребує розвитку механізмів цифрової безпеки та кіберрезильєнтності [4; 5; 6].

Економічна стійкість безпосередньо пов'язана з реалізацією принципів сталого розвитку та ESG-орієнтованого управління. Кліматичні зміни, екологічні ризики та виснаження природних ресурсів актуалізують необхідність переходу до моделей циркулярної економіки та декарбонізації виробництва. Інтеграція ESG-принципів у систему стратегічного управління забезпечує підвищення рівня екологічної та соціальної відповідальності бізнесу, формування стійких виробничих систем та адаптацію економіки до сучасних глобальних викликів.

Особливого значення набуває енергетична стійкість, яка визначає здатність держав забезпечувати стабільність функціонування енергетичних систем в умовах глобальних криз та ресурсної нестабільності. Енергетична залежність від традиційних ресурсів формує значні економічні ризики, що стимулює розвиток альтернативної енергетики. Розвиток біоенергетики, сонячної, вітрової та водневої енергетики забезпечує підвищення рівня енергетичної безпеки та створює основу для формування стійких моделей економічного розвитку.

Важливим елементом економічної стійкості є фінансова стабільність та розвиток механізмів сталого фінансування. Сучасні фінансові ринки характеризуються високою волатильністю, інфляційними процесами та зростанням системних ризиків. У відповідь на це міжнародні фінансові інститути активно впроваджують інструменти підтримки «зелених» і цифрових трансформацій. Формування стійких фінансових систем забезпечує підтримку інноваційного розвитку, активізацію інвестиційної діяльності та мінімізацію кризових ризиків. Не менш важливим чинником економічної стійкості є розвиток людського капіталу. У сучасній економіці саме знання, інновації та цифрові компетентності виступають основою конкурентоспроможності держав і міжнародних корпорацій. Формування сучасної системи освіти, розвиток STEM-підходів та інтеграція науки, освіти й бізнесу забезпечують підготовку фахівців, здатних ефективно функціонувати в умовах глобальної нестабільності та технологічної трансформації [7; 8].

У контексті глобального розвитку важливого значення набуває також продовольча та логістична стійкість. Порушення глобальних ланцюгів постачання, нестабільність світових ринків та зростання продовольчих ризиків

актуалізують необхідність розвитку локалізованих виробничих систем, smart-технологій та цифрових платформ управління логістикою. Формування гнучких і диверсифікованих ланцюгів створення вартості забезпечує підвищення адаптивності економіки та зниження рівня зовнішньої залежності.

Для України економічна стійкість має стратегічне значення в умовах післявоєнного відновлення, євроінтеграційних процесів та необхідності модернізації національної економіки. Впровадження європейських стандартів, цифрової трансформації та інноваційного управління створює можливості для формування сучасної конкурентоспроможної моделі розвитку [1-7]. Особливого значення набуває розвиток інноваційних кластерів та цифрових екосистем як ключових драйверів економічної стійкості держави.

Таким чином, економічна стійкість у сучасних умовах виступає стратегічним імперативом глобального розвитку та визначає здатність економічних систем ефективно функціонувати в умовах нестабільності, кризових процесів і глобальних трансформацій. Для України забезпечення економічної стійкості є ключовою умовою післявоєнного відновлення, інтеграції до європейського економічного простору та формування інноваційної моделі розвитку.

Література

1. Іванова, Т. Л. (2013). Стратегічні імперативи синергетичного підходу до стійкого розвитку економіки України. *Сталий розвиток економіки*, № 1, С. 47-54.
2. Жидяк, О. Р. (2011). Економічна та стратегічна стійкість аграрних підприємств як основа розвитку сільських територій. *Бізнес-навігатор*, № 2, С. 58-62.
3. Чернега, О. Б., & Іванчук, К. О. (2015). Стратегічна поведінка підприємства в системі забезпечення стійкого економічного розвитку. *Ефективна економіка*, № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_49.
4. Темченко, О. А., & Гук, О. Ю. (2017). Обґрунтування стратегій стійкого розвитку виробничого підприємства в умовах економічної нестабільності. *Стратегія економічного розвитку України*, № 40, С. 77-85.
5. Кукса, І. М., & Петухова, Т. О. (2018). Креативна економіка як елемент інноваційної та стійкої стратегії розвитку України. *Ефективна економіка*, № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_2_15.
6. Петренко, М. І., & Іванюта, П. В. (2020). Дослідження особливостей стратегії досягнення економічної стійкості та ефективності на сучасному етапі розвитку підприємства. *Економічний простір*, №161, С. 89-93.

7. Своробович, Л. М. (2021). Організаційно-економічне забезпечення мотиваційної складової в контексті стратегічного управління стійким розвитком підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*, № 1, С. 158-174.

8. Тардаскіна, Т. (2025). Цифрова модель розвитку соціально-економічних систем України. *Journal of Innovations and Sustainability*, 9(1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jouinnsus_2025_9_1_7.

УДК 339.9:330.34:502.131.1

Пузирьова П. В., д.е.н., професор,
Дмитренко А. С., здобувач освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ІМПЕРАТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СИСТЕМНИХ КРИЗ

Сучасний розвиток міжнародної економіки відбувається в умовах посилення системних криз, що охоплюють фінансову, енергетичну, продовольчу, екологічну та соціальну сфери. Глобальна економічна нестабільність, геополітичні конфлікти, зміни клімату, порушення міжнародних ланцюгів постачання, цифрова трансформація та посилення ресурсних дисбалансів формують нові виклики для функціонування світового господарства. У цих умовах концепція сталого розвитку набуває стратегічного значення як ключовий напрям забезпечення економічної стійкості, екологічної безпеки та довгострокової конкурентоспроможності держав і міжнародних економічних систем [1; 2; 3]. Системні кризи сучасності суттєво трансформують механізми міжнародної економічної взаємодії та формують потребу у переосмисленні традиційних моделей економічного розвитку. Зростання глобальної невизначеності та нестабільності посилює необхідність переходу до моделей господарювання, орієнтованих на ресурсоефективність, інноваційність, цифровізацію та екологізацію виробничих процесів. У зв'язку з цим сталий розвиток розглядається не лише як екологічна концепція, а як комплексна модель адаптації міжнародної економіки до кризових процесів і глобальних трансформацій.